

nuto, neboť správnost tohoto pozastavení jest předpokladem pro každou žalobu pro vady zboží a nelze otázku tuto zvláště řešiti.

Čís. 676.

Prohlášení žalobce, vedle něhož místo plnění, nezáležejícího v penězích, jest ochoten přijati určitou sumu peněz, jest, pokud prohlášením tím podmíněny jsou druhová příslušnost soudu nebo zavedení zvláštního řízení, vůbec neodvolatelné, kde pak prohlášení v těchto směrech nemá významu, lze je odvolati do zahájení sporu bezpodmínečně, po této době jen se souhlasem žalovaného.

(Rozh. ze dne 21. září 1920, Rv I 421/20.)

Rozvedená manželka domáhala se na manželi, by jí vydal různé movitosti (nábytek, skvosty, prádlo atd.) a uvedla zároveň v žalobě v odstavci IV., že se může manžel závazku sprostiti zaplacením 10.000 K. Při ústním jednání prohlásil však její právní zástupce, že vylučuje ze žalobní prosby odstavec IV., proti čemuž se zástupce žalovaného ohradil. O návrhu žalobkyně nebylo dále jednáno ani zvláště rozhodnuto. Žalovaný napotom na žalobu submitoval, načež zástupce žalobkyně navrhl vynesení rozsudku dle uznání. Rozsudkem dle § 395 c. ř. s. vyhověl pak procesní soud žalobě v plném rozsahu, pojav do jeho výroku i odstavec IV. žaloby a uvedl v tomto směru v důvodech: Vzhledem k tomu, že žalobkyně v žalobě projevila ochotu na místě předmětů v žalobě uvedených přijmouti 10.000 K, navrhnuvši, že žalovaný může se zaplacením této částky plnění sprostiti, musil výrok v tomto směru dle § 410 c. ř. s. býti pojat do rozsudku, byť i byl zástupce žalobkyně při ústním jednání zmíněný dodatek z prosby žalobní vyloučil, ježto zmíněným prohlášením žalující strana vlastně žalovaného již v žalobě k alternativnímu plnění zmocnila a jest tímto svým prohlášením po doručení žaloby již vázána. Následkům prohlášení zmíněného mohla by se vyhnouti jen tím, kdyby vzala žalobu zpět, což ovšem za jednání bez souhlasu protistrany, která v tomto případě proti vyloučení uvedené části žalobního žádání jako nepřípustné změně žalobní se ohradila, možným již není, leč by se žalobkyně vzdala zároveň žalobního nároku. To se však nestalo. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Důvody: Není závadným, že o návrhu žalobkyně, by odstavec IV. byl z žaloby vyloučen, rozhodnuto bylo v rozsudku, rozhodnutí o něm zůstává platným. Že nelze zde užití ustanovení § 235 odstavec čtvrtý c. ř. s. a vyhověti návrhu žalobkyně na vyloučení dotyčného odstavce z prosby žalobní bez přivolení žalovaného, podává se z doslovu zákona, zejména když jest nepochybné, že vypuštění odstavce toho nemůže býti pokládáno ani za obmezení žalobní prosby ani za žádání jiného předmětu nebo interese na místě předmětu původně požadovaného. Po náhledu soudu odvolacího nejde vůbec o změnu žaloby ve smyslu § 235 c. ř. s., nýbrž o to, že žalobkyně snaží se, nahraditi původní návrh žalobní návrhem jiným, čemuž ovšem bez přivolení žalovaného vyhověti přípustným není (§ 410 c. ř. s.). Jelikož není zde změny žaloby ve smyslu § 235 c. ř. s. nebylo třeba usnesení soudního, a rekurs podaný v odvolání jest bezpředmětný. Žalovaný na-

byl již okamžikem doručení žalobního spisu (§ 232 c. ř. s.) práva volby, jakým způsobem, z oněch žalobkyní navržených, chce splnit svůj závazek a tohoto práva, jednou již nabytého, nemohl již více proti své vůli opět býti zbaven, zvláště ne jednostranným jednáním žalobkyně. Táž navrhla případné plnění závazku v penězích zcela ze své vůle a o své újmě, procesnímu soudu první stolice nepřislušela ve směru tom žádná ingerence, taktéž žalovaný neměl a nemá ani nejmenší příležitosti, uplatniti nějak vliv v příčině návrhu toho, obzvláště co do obsahu jeho a není správný předpoklad, že bylo třeba zvláštního přijetí návrhu žalobkyně se strany žalovaného ve smyslu § 882 obč. zák. Z okolností právě naznačených vyplývá zároveň, že žalobkyně projevivši ochotu, přijati určitou sumu peněžitou za předměty od žalovaného požadované, učinila tak výhradně na vlastní nebezpečí a nemůže nyní namítati důvodně, že suma ta stala se za sporu nepřiměřenou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Podle předpisů platného práva procesního může žalobce, domáhající se plnění, které nezáleží v penězích, prohlásiti, že jest ochoten, na místě plnění naturálního přijmouti určitou sumu peněz (§§ 56 j. n., 410, 448 c. ř. s., § 4 zákona ze dne 27. dubna 1873, čís. 67 ř. zák. o řízení upomínacím). Takovéto prohlášení má především význam čistě formální tam, kde jím podmíněna jest předmětná příslušnost soudu (§ 56 j. n.) nebo na něm závisí zavedení zvláštního řízení (bagatelního po případě upomínacího, §§ 448 c. ř. s., 4 upom. ř.). Ale prohlášení to má význam dále sahající, jsouc nabídkou odstupného vůči žalovanému, jemuž se tím propůjčuje možnost plnění alternativního (facultas alternativa), a jenž nabývá tím práva, již před vynesením rozsudku uspokojiti žalobce zapravením odbytného, každým způsobem však n á r o k u, aby v rozsudku bylo vyřčeno, že zaplacením peněžité sumy, o které žalobce se prohlásil, že jest ochoten přijmouti ji na místo zažalovaného plnění, osvoboditi se může od tohoto plnění. Vždyť dle přesného a určitého předpisu § 410 c. ř. s. m u s í, když žalobce učinil dotčené prohlášení (v žalobě nebo při líčení) výrok ten býti pojat do rozsudku a to bez ohledu na další chování se žalobce nebo žalovaného. Dle § 12 ex. ř. pak může ještě v řízení exekucním dlužník vykonati právo volby, výrokem rozsudkovým mu vyhrazené, dotud, dokud věřitel ani zcela ani částečně neobdržel plnění zvoleného. Otázka, o kterou jde v našem případě v dovolacím řízení, jest jediné ta, zda, po případě za jakých podmínek žalobce může zpět vzíti prohlášení obsahu výše naznačeného, tedy odvolati nabídku odstupného. Tu pak nemůže býti pochybnosti, že odvolání nabídky jest naprosto nepřípustno tehdy, když prohlášením žalobcovým podmíněna jest předmětná příslušnost soudu nebo zavedení zvláštního řízení, ježto by v takovýchto případech žalobce úplně zviklal základ, na němž spočívá příslušnost soudu po případě zavedené řízení. Tam však, kde jako v případě tomto prohlášení žalobcovo nemá rozhodného významu pro předmětnou příslušnost nebo pro zavedené řízení, není zpětvzetí onoho prohlášení na dobro vyloučeno, ale jest vázáno na podmínky § 235 c. ř. s. Není odvolání nabídky odstupného v podstatě ničím jiným, než změnou žaloby,

kdyžtě se jím žalovanému odnímá právo a možnost plnění alternativního (po případě již za řízení) a ruší zákonný nárok žalovaného na vynesení rozsudku ve smyslu § 410 c. ř. s. Nelze tu mluvit o pouhém omezení žaloby (§ 235 odstavec čtvrtý c. ř. s.), které jest ovšem vždy dopuštěno, neboť omezení žaloby předpokládá pojmově jakýsi ústupek žalobcův ve prospěch žalovaného, odvoláním nabídky odstupného má však žádání žalobní, ponechávající žalovanému možnost plnění alternativního, v neprospěch žalovaného zaměřeno a nahrazeno býti návrhem žalobním směřujícím k pouhému plnění naturálnímu. Nabídka odstupného může tedy podle § 235 c. ř. s. býti odvolána bezpodmínečně do zahájení sporu, po něm však pouze se svolením odpůrcovým (§ 235 odstavec první a druhý c. ř. s.). Ustanovení třetího odstavce § 235 c. ř. s. vzhledem k povaze věci v takovém případě ovšem místa nemá. Rovněž nelze na nabídku odbytného použití zásad §§ 861 a násl. obč. zák., poněvadž nejde o ofertu práva hmotného. V případě, o nějž jde, žalovaný nedal svolení k zpětvzetí nabídky odstupného, spočívajícím v prohlášení, učiněném zástupcem žalobkyně teprve při líčení ze dne 2. července 1919, že z prosby žalobní vylučuje poslední odstavec její, znějící, »žalovaný může se sprostíti vydání předmětů tím, zaplatí-li 10.000 K«, — nebylo tedy lze přihlížeti k tomuto prohlášení, a když žalovaný při líčení ze dne 3. března 1920 submitoval na žalobu a žalobkyně navrhla vydání rozsudku pro uznání, bylo pojmouti do rozsudku výrok ve smyslu § 410 c. ř. s. Stejně bylo by tomu bývalo, kdyby byl žalovaný, uznávaje nárok žalobní, ale používaje zároveň nabídky odstupného, v žalobě učiněné, k prvnímu roku se nedostavil a žalobkyně byla navrhla vydání rozsudku pro zmeškání. Také tu bylo by odvolání nabídky odstupného bývalo nepřípustným po případě bezúčinným. Mylný jest tedy názor soudu odvolacího, že nejde o změnu žaloby a že proto nebylo třeba zvláštního usnesení. Usnesení takové mělo býti prvním soudem učiněno a stranám písemně vydáno (§ 426 c. ř. s.), a procesní soud, nezachovav se tak, pochybil po stránce formální. Ale žalobkyně z tohoto formálního poklesku nemůže v dovolacím řízení odvozovati důsledků sobě příznivých, poněvadž výrok rozsudku prvního soudu, že závazku k vydání předmětů může se žalovaný sprostíti zaplacením 10.000 K, implicitě v sobě zahrnuje usnesení, jímž se zamítá návrh žalobkyně na vyloučení příslušné části žalobní prosby; žalobkyně měla možnost odporovati dotčenému odstavci rozsudku odvoláním; ona také použila této možnosti; a soud odvolací právem nevyhověl vznesenému prostředku opravnému. Zcela správně již první soud vytkl, že žalobkyně byla by mohla vyhnouti se následkům prohlášení ohledně odbytného v žalobě učiněného jen tím, kdyby byla vzala zpět žalobu, což ovšem za jednání bez souhlasu odpůrcova nebylo možno, leč by se byla žalobkyně vzdala nároku žalobního. Názor nižšími soudy projevový a dovolacím soudem schválený, že žalobkyně nemohla bez souhlasu žalovaného odvolati za řízení nabídku odbytného, shoduje se také s míněním v té příčině v literatuře hájeným (srovnej: Petschek »Die Abfindung des materiellen Klagsanspruches nach österreichischem Zivilprozeßrecht« v časopise »Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit«, ročník 1902 str. 353 a násl.; Flieder ve Zprávách Právnické jednoty moravské 1903, str. 46; Neumann »Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen« u § 56 j. n. a § 410 c. ř. s.; Tilsch »Einfluß der Zivilprozeß-

gesetze«, str. 227/228; Pollak »System des österreichischen Zivilprozeßrechtes« a t. d.).

Čís. 677.

Ustoupil-li žalobce, domáhající se splnění smlouvy neb alternativně z důvodu odškodnění číselně udaného odstupného, od nároku na splnění smlouvy, jest povinen, by dokázal, v jaké výši mu odškodné přísluší.

(Rozh. ze dne 21. září 1920, Rv I 446/20.)

Žalobce domáhal se na žalovaném vydání kočáru na základě smlouvy kupní anebo zaplacení interese 1000 K. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, nevzav za prokázáno, že by ku smlouvě kupní bylo došlo. V odvolání prohlásil žalobce, že netrvá vzhledem k tomu, že žalovaný již kočár jinam prodal, na dodání kočáru a obmezil žádost žalobní na zaplacení náhrady penízem 500 K. Odvolací soud vyhověl takto obmezené prosbě žalobní, dospěv oceněním důkazů k přesvědčení, že smlouva kupní byla uzavřena a uvedl po právní stránce v důvodech: Proti obmezení žádosti žalobní žalovaný v odvolacím řízení ničeho nenamítal a jest podle odstavce čtvrtého § 235 a odstavce třetího § 483 c. ř. s. přípustno. Pro výši interese jest jedině rozhodno udání žalobcovo a není soud oprávněn je snížit, i když se zdá nepřiměřeným, neboť interese není předmětem sporu a má žalovaný právo volby, totiž buď plniti ony závazky, k nimž se byl smlouvou zavázal, aneb nesplniti je a dátí interese žalobcem požadované (§ 906 obč. zák.). Mohlo by se snad uvažovati o přiměřenosti žádaných 500 Kč, kdyby žalováno bylo prostě na náhradu škody; toho v tomto případě není. Bylo žádáno o soudní výrok alternativní, buď vydati věc koupenou neb nahraditi interese, které, jak shora již uvedeno, nelze snižovati.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o výši požadované náhrady 500 K dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Původním žalobním žádáním domáhal se žalobce vydání kočáru nebo na místě toho zaplacení náhrady 1000 Kč a proti rozsudku prvního soudu, tuto žalobní žádost zamítajícímu, vznesl odvolání jen potud, pokud byla žaloba zamítnuta i co do náhrady 500 Kč, a prohlásil v řízení odvolacím, že netrvá na vydání kočáru, nýbrž jen na alternativním zaplacení náhrady 500 K a útrat procesních. Tím odpadl jeho nárok na vrácení předmětu a pominula možnost, by se žalovaný ve smyslu § 410 c. ř. s. zaplacením požadované částky sprostil plnění předmětu. Odvolací soud se neprávem domnívá, že žalovaný má ve smyslu § 906 obč. zák. právo volby, buď splniti závazky, k nimž se byl smlouvou zavázal, anebo je nesplniti a dátí požadované interese, neboť § 906 obč. zák. upravuje právo volby jen v případě alternativního závazku, kdežto ve sporu se jednalo o alternativní zmocnění ve smyslu § 410 c. ř. s. a toto zmocnění zamítnutím žaloby na vydání kočáru pokud se týče změncu žaloby odpadlo.